

*Д. В. Уласевич,
студентка V курсу 22 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

АКТИВНЕ ВИБОРЧЕ ПРАВО ЗАСУДЖЕНИХ

Конституція України у ст. 1 проголошує, що наша держава є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Одним із засобів формування таких «якісних» характеристик країни є вибори до органів державної влади та місцевого самоврядування шляхом вільного волевиявлення, яке здійснюється через справедливі вибори.

Конституційні права і свободи є недоторканими. Засуджені особи, відбуваючи покарання, залишаються громадянами своєї країни з певними суб'єктивними правами та загальногромадянськими обов'язками (хоча й з відповідними обмеженнями) [1].

Коли суд засуджує особу до відбування нею покарання, це не означає що вона автоматично позбавляється прав і свобод, зокрема, права обирати та бути обраним. Позбавлення виборчих прав не входить до змісту жодного з виду покарань і повинно розглядатись в аспекті загального інституту обмеження конституційних прав і свобод. Часи, коли позбавлення виборчих прав було одним із видів покарань, вже давно минули; такі положення були скасовані відповідно до закону СРСР «Про відміну позбавлення виборчих прав по суду» від 25.12.1958 р. [2] як такі, що порушують принципи справедливості, рівності та законності. Факт фізичної ізоляції громадянина, який перебуває в місцях позбавлення волі за вироком суду, не має визнаватися підставою для одночасного обмеження у виборчих правах на період ув'язнення [3].

Нагальною проблемою в Україні, і не тільки, є можливість здійснення активного виборчого права (право обирати) засудженими. Причому декларування таких прав ще не означає їх фактичне втілення. Більше як у десяти державах, які ратифікували Європейську конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, ув'язнені не можуть голосувати на виборах до законодавчого органу через чинність відповідного національного закону або відсутність необхідних умов. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Х'юрст проти Сполученого Королівства» (№ 2) створило прецедент, який зобов'язує ці держави внести зміни до національного законодавства і привести його у відповідність із вимогами ст. 3 Протоколу. Таким чином, зазначене прецедентне рішення нині

набуло ключового значення у системі конвенційного права.

Вибори на спеціальних виборчих дільницях, створених в установах кримінально-виконавчої системи, мають бути проведені в умовах, які забезпечують виборцям вільне волевиявлення при голосуванні. Проте у масиві виборчих законів існують прогалини і неточності, які на практиці використовуються заінтересованими особами.

Як справедливо зазначає К. Оробець, голосування на території установ виконання покарань на виборах у державні органи різного рівня, як показує практика, часто призводить до безконтрольності, різноманітних зловживань і фальсифікацій, що перешкоджають визначенню дійсного волевиявлення осіб, які обирають, ставлячи підсумок у залежність від позиції адміністрації [4].

Засуджені особи також обмежені у праві на інформацію: порівняно зі звичайними громадянами у них відсутня можливість повноцінної участі у передвиборчій агітації, головна мета якої формування у виборців громадської думки та позиції стосовно кандидатів. Засуджені до позбавлення волі обмежені у праві проводити збори, мітинги, походи і демонстрації (ст. 39 Конституції України).

Отже, бачимо, що кримінально-виконавча система ще не повністю оновила і реформи ще не завершені. Для забезпечення реалізації засудженими активного виборчого права, як мінімум, необхідно:

1) привести чинне законодавство у відповідність, усунувши наявні прогалини і колізії, а також суперечності з практикою Європейського суду з прав людини;

2) створити дієві механізми реалізації зазначених вище норм та контролю за належним їх втіленням; надати засудженим можливість ознайомлення з інформацією про кандидатів та їх виборчою програмою;

3) мінімізувати контроль з боку державних органів та чітко визначити їх повноваження у цій сфері; у питаннях виборчого права втручання органів державної влади та місцевого самоврядуванням законом заборонено задля забезпечення рівності прав і можливостей кандидатів;

4) громадський контроль, покладений на спостережні комісії, потребує змін; через відсутність «зворотного зв'язку» інформацію про виявлені порушення комісія не отримує, безперешкодного доступу до установ виконання покарань немає;

5) необхідно остаточно визначити шляхи обмеження виборчих прав, адже в міжнародній і вітчизняній практиці досі не існує єдиного підходу до понять обмеження «за законом» чи « за вироком суду». На нашу думку, більш доцільне є обмеження «за вироком суду», адже тільки з'ясувавши всі обставини справи, які законодавець не завжди здатен передбачити, можливо

винести рішення, яке буде відповідати букві і духу закону.

Здійснення активного виборчого права засудженим безпосередньо пов'язане з реабілітацією його як законслухняного члена суспільства та підвищенням авторитету закону та державних органів. Голосування на виборах дає людині, що відбуває покарання, можливість, нехай і до певної міри ілюзорної, але все-таки участі у громадському житті своєї країни.

С п и с о к л і т е р а т у р и

1. Яковець І. С. Виборчі права засуджених до позбавлення волі у міжнародних документах і на практиці / І. С. Яковець // Актуальні питання кримінально-виконавчого права / Вісник кримінологічної асоціації України, 2015. – С. 248–261.

2. Об отмене лишения избирательных прав по суду от 25.12.1958 г. [Електронний ресурс]: Закон СССР. – Режим доступу : <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sss6078.htm> .

3. Степанюк А. Х. Виборчі права засуджених: теоретичні і практичні підходи до реалізації та практика / А. Х. Степанюк // Сучасні проблеми та тенденції розвитку кримінально-виконавчого права в Україні : зб. матеріалів Всеукр. наук.-прак. семінару, 20 листоп. 2015 р. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутріш. справ, Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, Кримінол. асоц. України. – Харків : ХНУВС, 2015. – С. 165–168.

4. Оробець К. Права громадян України, які відбувають покарання [Електронний ресурс] / К. Оробець. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2213>.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поведіння із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.